

рівності з метою зміни усталених поглядів на гендер в сучасному українському суспільстві.

4. Вважаємо за можливе розробку та впровадження єдиної державної програми лікування для осіб, що вчиняють насильство, спрямованої на зміну їх поглядів і поведінки, що має бути признана судом в якості частини відповідальності за правопорушення. Це є важливим кроком, оскільки без роботи, спрямованої на виправлення кривдника, неможливо ефективно реалізувати заходи безпеки для постраждалої особи.

5. Створити механізм взаємодії суб'єктів, що взаємодіють з постраждалими власлідок гендерно обумовленого насильства, на підставі якого працівники закладів освіти, охорони здоров'я зможуть звертатись до правоохоронних органів в разі виявлення постраждалих осіб, а правоохоронні органи матимуть змогу ефективно відреагувати на такі звернення та притягнути винних осіб до відповідальності.

Одержано 27.04.2020

УДК 343.98

Вікторія Михайлівна Данатарова,

*аспірант кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії
факультету з підготовки фахівців для підрозділів слідства
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

РОЗСЛІДУВАННЯ ШАХРАЙСТВА, ВЧИНЕНОГО ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ: ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ

Впровадження цифрових технології в усі сфери людського життя, сприяють покращенню їх умов. Проте, іноді не все залежить від людини, а природа надає випробування стихіями, катаклізмами чи наприклад пандемією.

В процесі всесвітньої паніки активізувались й шахраї взагалі та «мобільні», зокрема. Сьогодні, коли всю увагу та сили звернули на боротьбу з пандемією, шахраї опинилась поза належною увагою правоохоронців. Шпальти газет майоріють заголовками – «НБУ попереджає про нові види шахрайства під час карантину»;

«Шахраї засипають Українців СМС «від банків», щоб викрасти гроші з каток»; «В українців масово крадуть мобільні номери та зламують рахунки: як не стати жертвою». Так згідно інформації з Інтернет ресурсу zaxid.net стало відомо про нову хвилю шахрайських дій. Аферисти надсилають повідомлення нібито від банків із пропозиціями отримати «державну допомогу». Національний банк України попередив про нові види шахрайства, які почали використовувати аферисти під час карантину. Зокрема, як повідомила прес-служба Національного Банку України 8 квітня, шахраї розсилають SMS-повідомлення нібито від банків із пропозицією отримати «державну допомогу» та вимагають повідомити номер платіжної картки, термін її дії, код безпеки CVC та інші дані[1]. Компанія мобільного зв'язку ПрАТ «Київстар» на офіційній Інтернет-сторінці kyivstar.ua розмістила інформацію про види мобільних шахрайств, з метою захисту своїх абонентів від неправомірних дій та їх попередження. У статті зокрема зазначено – «Ми закликаємо всіх наших абонентів уважно ставитися до підозрілих пропозицій і, якщо потрібно, уточнювати всю інформацію, зателефонувавши до цілодобової інформаційно-сервісної служб...» Та щоб не потрапити на гачок мобільних шахраїв, рекомендують ознайомитись з найпоширенішими видами мобільного шахрайства. Наприклад: «Перемога в неіснуючій акції». Як повідомляє «Київстар», в таких випадках на телефон абонента надходить, начебто з номера оператора, коротке повідомлення про те, що він виграв цінний приз, і, щоб отримати його, потрібно переказати незначні кошти на номер або ж зателефонувати за ним.[2]

«Телефонне» шахрайство можна охарактеризувати як шахрайство, при якому гроші викрадаються у потерпілого під різними приводами, шляхом обману та зловживання довірою останнього за допомогою засобів телефонного зв'язку, у тому числі мобільного.[3] Для вчення такого типу злочинних дій шахраєві необхідно мати телефон, зазвичай використовують мобільний (рухомий) телефон, сім-карту, доступ до всесвітньої мережі Інтернет та банківську карту, на яку шахрай, після проведених злочинних маніпуляцій, заволодівши злочинним чином необхідною інформацією, щодо банківської карти потерпілого, за допомогою он-лайн банкіingu (чи клієнт банкігну) виконують операції по переказу грошових

коштів з карти останнього, чи отримують переказ грошових коштів від самого потерпілого.

В даному випадку при проведенні досудового розслідування шахрайства вчиненого за допомогою мобільного зв'язку, зазвичай, особа злочинця невідома, тому в першу чергу необхідно зібрати якомога більше інформації щодо обставин вчинення шахрайства, здійснити комплекс першочергових заходів, зокрема: 1. Допитати потерпілого; 2. Встановити можливих свідків даної події; 3. Провести огляд та зафіксувати в протоколі огляду предмету інформацію з мобільного телефону потерпілого. Потрібно з'ясувати з якого номеру шахраєм було здійснено дзвінок потерпілому, таким чином встановити електронно-цифрові сліди, які відображаються в пам'яті телефону, що дасть змогу встановити місцезнаходження та «офізичити» шахрая. Одним з найдієвіших способів встановити місце знаходження та особу злочинця за мобільним телефоном це - звернутись до суду з клопотанням «Про дозвіл на отримання тимчасового доступу до документів». З метою встановлення особи, що скоїла кримінальне правопорушення, швидкого, повного та неупередженого проведення досудового розслідування, встановлення обставин, що мають значення, а також беручи до уваги, що зазвичай свідки вчинення такого виду шахрайства відсутні, іншим шляхом встановити особу (осіб), яка скоїла дане суспільно-небезпечне діяння не є можливим, тому виникає потреба в отриманні дозволу на тимчасовий доступ до документів, що містять технічну інформацію – трафіка з'єднань абонента, IMEI (IMEI – це п'ятнадцятизначний серійний номер, унікальний для кожного мобільного телефону. Код встановлюється виробником при виготовленні апарата та призначений для його ідентифікації в мережах стандартів GSM та UMTS. [4]) рухомого (мобільного) телефону, а також нульових з'єднань абонента. Аналіз з'єднань і встановлення належності телефонних номерів, з якими підтримується зв'язок із викраденого термінала, дає можливість встановити користувача у реальному часі. Завдяки можливості отримання роздруківок з'єднань (трафіків) мобільних терміналів осіб, які підозрюються у шахрайстві, встановлюються їх злочинні зв'язки, учасники організованої злочинної групи.[3]

При спробі більш детально вивчити статистику шахрайств вчинених шляхом використання засобів мобільного зв'язку, з

метою вивчення сфер людської діяльності, які найбільше страждають від шахраїв, контингент потерпілих та мобільних операторів за допомогою зв'язку яких здійснюється правопорушення з'ясувалось, що статистика щодо шахрайств вчинених вище вказаним шляхом відсутня. Тобто ми бачимо, що розглядувані прояви суспільно-небезпечних діянь не демонструють кореляційних зв'язків, що ускладнює діяльність правоохоронців та потребує ґрунтовних наукових досліджень

Все зазначене дозволяє наголосити на труднощах, з якими зустрілися в своїй діяльності правоохоронці, а для шахраїв, що реалізують свої наміри шляхом використання засобів мобільного зв'язку пандемія сприймається як можливість отримати очікуваний результат.

Зміна ситуації на краще нам вбачається в розробці дієвих рекомендацій щодо правильного, науково-обґрунтованого, тактично і методично грамотно організованого досудового розслідування за розглядуваними фактами.

Список бібліографічних посилань

1. НБУ попереджає про нові види шахрайства під час карантину // ZAXID.NET : сайт. URL: https://zaxid.net/nbu_poperedzhaye_pro_novi_vidi_shahraystva_pid_chas_karantinu_n1500582 (дата звернення: 20.04.2020).
2. Види мобільного шахрайства // Київстар : сайт. URL: https://kyivstar.ua/uk/about/important_data/stop_cheating (дата звернення: 20.04.2020).
3. Особливості розслідування шахрайств, учинених шляхом використання засобів мобільного зв'язку // Національна академія внутрішніх справ : сайт. URL: <https://arm.naiu.kiev.ua/books/orovz/lections/lection5.html> (дата звернення: 20.04.2020).

Одержано 22.04.2020

УДК 393.14

Микола Володимирович Дементьєв,

аспірант Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса

ВІДМІННІСТЬ ПЕРЕВІРКИ ВІД ОЦІНКИ ДОКАЗІВ